

Alle psykologer får henvisningsrett

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Regjeringen vil la psykologer henvise sine pasienter til spesialist uten å gå via fastlegen. En lettelse for både fagfolk og pasienter, mener Psykologforeningen. **Fredag 13. februar** la regjeringen frem et forslag om at psykologer skal kunne henvise pasienter til utredning og behandling hos avtalespesialist, til rusbehandling og til psykisk helsevern. «De som trenger spesialistbehandling, vil nå slippe å gå til fastlegen for å få henvisning. Det blir enklere for pasienten og mindre byråkratisk for helsetjenesten,» sa helse- og omsorgsminister Bent Høie i en pressemelding. Forslaget vil få støtte av Venstre og KrF, og med dette har Psykologforeningen fått gjennomslag for en endring de har kjempet for i 15 år.

Sikker på seier

Så trygg er Psykologforeningens president, Tor Levin Hofgaard, på seier at han sørget for bløtkake i foreningens kantine samme fredag som forslaget ble lagt frem. Det til tross for at lignende lovendringer to ganger tidligere har blitt torpedert like ved målstreken. Så tidlig som i 2001 skrev daværende president i Psykologforeningen, An-Magritt Aanonsen, et brev til helseminister Tore Tønne (Ap) om hvordan dagens ordning førte til at både tid og penger gikk tapt, både for pasient og helsetjeneste. Frustrerende og unødvendig, mente hun. Helseminister Tore Tønne (AP) var enig, men rakk ikke å få forslaget i havn før det ble regjeringsskifte samme høst. Med Dagfinn Høybråten (KrF) som helseminister ble saken lagt vekk. Den rødgrønne regjeringen ved Bjarne Håkon Hanssen og Anne Grete Strøm-Erichsen tok opp tråden, og ville gi psykologer henvisningsrett. Men forslaget som kom fra Jonas Gahr Støre i 2013, gjaldt bare psykologer i offentlig psykisk helsevern og avtalespesialister. Psykologforeningen, nå med Hofgaard som president, protesterte.

– Mange psykologer har i lang tid skrevet grunnlag for fastlegens henvisninger

– Det rødgrønne forslaget ville for jo for eksempel betydd at psykologer i PPT fortsatt ikke skulle kunne henvise barn til BUP for utredning av ADHD, påpeker han.

Profesjonsutdanning gir henvisningsrett

Da Psykologforeningen forsto at Bent Høie var klar for å ta opp igjen det rødgrønne forslaget, tok de kontakt og ba ham se på forslaget på nytt.

– Det må han åpenbart ha gjort. Nå får *alle* psykologer med autorisasjon henvisningsrett, uavhengig av arbeidssted. Det vil bli en lettelse for mange psykologer og for mange som trenger hjelp, sier presidenten.

Kan hende vil lovendringen også bane vei for å ansette flere psykologer i PPT, siden det kan bli en lettere vei fra førstelinjen til spesialisthelsetjenesten for barn og unge, tror Hofgaard, som peker på det paradoksale i at psykologer med sitt fullverdige behandlingsansvar hittil ikke har hatt rett til å henvise.

– Har psykologene nødvendig kompetanse til å henvise, eller trengs det kursing og opplæring?

– Mange psykologer har i lang tid skrevet grunnlag for fastlegens henvisninger. Jeg tror ikke det er nødvendig med egne kurs. Dessuten er det arbeidsgiveren som skal forsikre seg om at kompetansen finnes. Men, så klart: Nå blir vi portåpnere, og det er nødvendig å innarbeide rollen både i grunnutdanningen og i spesialistutdanningen. Man må kunne lovverk og rammer. Man må vite hva som kreves for å skrive en god henvisning og hva som er god oppfølging av pasienten.

Vanskelig å forstå

Lene Sommerseth Hansen er kommunepsykolog i Vågan kommune i Lofoten. Også hun applauderer regjeringens forslag.

– I mine ti år som psykolog i PP-tjeneste og barnevern i Oslo og nå som kommunepsykolog i distriktet har det vært vanskelig for barn og unge jeg har møtt, å forstå dagens ordning. Mange har lurt på om det betyr at jeg ikke er ordentlig psykolog ettersom jeg ikke kan henvise til spesialisthelsetjenesten. Andre har betvilt at det kan være riktig og syntes at jeg gjorde meg litt vanskelig når jeg forklarte at de må gå via fastlege, sier hun, og forteller at også fastlegene i kommunen er oppgitte over at psykologen må gå via dem for å få henvist pasienter.

– Ofte er det slik at fastlegen har ringt til meg for å høre hva de skal skrive på henvisningen, eller at pasienten har hatt med vedlegg jeg har skrevet til fastlegen. Mitt inntrykk er at pasienter, fastleger og spesialisthelsetjenesten har et felles ønske om at jeg skulle kunne henvise direkte.

Fjerner tidstyv

Endringen vil også fjerne en tidstyv for pasienten slik at de raskere får hjelp hos spesialisthelsetjenesten, mener Hansen, som også legger vekt på at regjeringens forslag innebærer en anerkjennelse av psykologenes faglighet og vurderingskompetanse.

– Samfunnsøkonomisk er det også. Vi trenger ikke to stykk helsepersonell for å vurdere en henvisning. Fastlegen har mer enn nok å bruke tiden på og dårlig nok tid som det er, sier Hansen.

På lengre sikt håper hun at ordningen bidrar til å gjøre kommunepsykologer til et lovfestet tilbud.

– For når samhandlingsreformen effektueres til også å gjelde psykisk helsevern, vil det være av stor betydning at yrkesgruppen med høyest kompetanse på psykisk helse i kommunen kan henvise til samarbeidende instans, nemlig spesialisthelsetjenesten, avslutter hun.

Psykologen kjenner deg best

Dette er en positiv endring sett fra Mental Helse sine medlemmer. Å gå til behandling hos psykolog er en tillitssak, og pasienten/brukeren ønsker å slippe å måtte forklare seg til flere enn strengt nødvendig. Det er psykologen som kjenner deg best, og at deres kompetanse likestilles med legers, oppleves naturlig. Når psykologer skal få rett til å henvise sine pasienter videre til utredning og behandling hos avtalespesialist, rusbehandling og psykisk helsevern, så forenkler dette prosessen for brukeren/pasienten. Endringen innebærer at det blir lavere terskler for å få utredning som trengs for at man skal få nødvendig og adekvat hjelp.

Dagfinn Bjørgen, Mental Helse

Forutsetter spesialister som tar imot

Tidlig hjelp for flere er virkelig innenfor rekkevidde nå. Henvisningsretten vil føre til tidsbesparelse og god utnyttelse av kompetanse. Dette er vi svært fornøyde med i Rådet for psykisk helse. Det å gjøre det enklere å få kvalifisert hjelp er et godt middel til at flere får hjelp tidligere, noe som er livsnødvendig for mange. For pasienter, pårørende og fagfeltet er smidige løsninger og ressursutnyttelse veldig bra. Samtidig er det slik at skal målet nås, slik at flere får riktig hjelp tidligst mulig, forutsetter det spesialister som tar imot, og at ventelistene ikke bare blir lengre. Det bør derfor parallelt sikres god tilgang til behandling og godt samarbeid. Gratulerer til psykologene, denne tilliten er vel fortjent. Håper pasienter og pårørende opplever at det blir bedre tilgang til hjelp som følge av dette. Først da vil det oppleves som en skikkelig seier.

Tove Gundersen, Rådet for psykisk helse

Fastlegen er knutepunktet

Vi er positive til å utvikle samarbeidet rundt pasienten med andre yrkesgrupper, og har ikke hatt noen faglige innvendinger mot at psykologene får muligheten til å henvise til deler av spesialisthelsetjenesten. Vi mener at det er til pasientens beste at fastlegen er knutepunktet i primærhelsetjenesten for å ivareta både den psykiske og den somatiske helsen til pasientene. Dette krever at vi er med, og at vi informeres om pasientforløpet hele veien. Dette er særlig viktig for å ivareta de med alvorlige psykiske lidelser som vi vet lever ca. 15 år kortere enn gjennomsnittet i befolkningen på grunn av høy forekomst av hjerte- og karsykdom og annen somatisk sykdom.

Vi vet allerede om flere eksempler på helsetilbud i Norge der yrkesgrupper har gått sammen og samarbeider under samme tak. Vi ønsker å se nærmere på disse modellene for å høste erfaringer om hvordan denne typen ordninger kan organiseres på best mulig måte. Skal vi videreutvikle pasientens helsetjeneste, er det avgjørende at det er god samordning og kommunikasjon mellom yrkesgruppene. Vi ønsker derfor at psykologer som driver individrettet behandling i kommunehelsetjenesten, blir samlokalisert med legetjenesten der det er mulig. Det har vi foreslått i vårt innspill til departementets arbeid med stortingsmeldingen om primærhelsetjenesten.

Kari Sollien, Allmennlegeforeningen